

פרי קודש היולאים

לעילוי נשמת
הרב דב בער ב"ר יצחק
גאנץ זצ"ל נו"נ לרבינו
הגה"ק זי"ע
נלב"ע כ"א טבת תשס"ח
תנצב"ה

פרשת שמות תשפ"ד

בס"ד, (שנה ב') גליון מס' 94

פרשת שמות

כשישראל שוכחים את דרכי אבותיהם גם הגויים שוכחים להם את טובותיהם

**וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם
וַיִּקֶם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף**

(שמות א, ז-ח)

את בתי הטרטיאות ובתי הקרקסיות, התמלא גם הוא עליהם חימה ושכח את מעשי אבותיהם.

איתא במדרש (ילקוט שמעוני קסב), "ותמלא הארץ אותם", שנתמלאו בתי טרטיאות ובתי קרקסיות מהם. מיד גזרו עליהם וכו'."

וזהו שאמר הכתוב, "ותמלא הארץ אותם", ששכחו דרך אבות ומילאו בתי טרטיאות ובתי קרקסיות, מיד, "ויקם מלך חדש אשר לא ידע את יוסף", ששכח מעשי אבותיהם וגזר עליהם גזירותיו.

הנה פרעה הכיר טובה ליוסף וליעקב אביו שהצילו את מצרים מרעב, ולא היה יכול לשכוח זאת להם בעבור שנאת בני ישראל. אך מכיון שראה שגם בני ישראל שוכחים את דרך אבותיהם, וממלאים

(ח"א קלט)

הסיבה שגרמה למשה להיות כבד פה היא הראיה על בחירתו להיות המושיע

מִי שֵׁם פֶּה לְאָדָם אוּ מִי יְשׁוּם אֶלֶם וּגּוֹ' הֲלֹא אֲנֹכִי ד'.

וַעֲתָה לֵךְ וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וּגּוֹ'

(שמות ד, יא-יב)

וזהו הרמז במה שאמר לו השי"ת, "מי שם פה לאדם או מי ישום אלם", כלומר הלא אתה היה לך פה ולשון כמו כל האדם, ומי גרם לך להיות כבד פה וכבד לשון - "הלא אנכי ד'", ששלחתי מלאך כדי להצילך, באותו מעשה של לקיחת הכתר מעל ראש פרעה. ומשם תלמד, שהיית מוכן מאז ליטול העטרה מעל ראש פרעה ולמלוך על ישראל, ודווקא משום כך נעשית "כבד פה וכבד לשון", ולכן דווקא אתה תהיה השליח ללכת אל פרעה, "ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר".

(ח"א קמה)

יש לדקדק, למה האריך הקב"ה בתשובתו, ולא אמר לו מיד, "אנכי אהיה עם פיך", שזהו עיקר היישוב לטענת משה רבינו ע"ה. ונראה לפרש, על פי מה שאמרנו חז"ל (ילקוט רמז קסו), כי כשהיה משה בן שלש שנים בבית פרעה, שלח ידו ולקח את הכתר מעל ראש פרעה והניחו על ראשו. ורצו לכודקו, והביאו אבן שוהם וגחלת, לראות איזו מהם יקח, ומלאך ד' דחף ידו לגחלת ותדבק באצבעו ונשאה אל פיו, ותבער קצת שפתיו ושפת לשונו ונעשה כבד פה וכבד לשון, עיי"ש.

נא להתפלל ולעורר רחמי שמים על אחינו כל בית ישראל הנתונים בערה ובשבי העומדים בין בים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרווחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב

ובכללם ר' אברהם אשר בן רבקה לרפואה שלימה

זכות רבינו הגה"ק ולימוד דברי תורתו תעמוד לכל צאצאיו ולכל ישראל הנמצאים במקום סכנה לשוב במהרה לביתם לחיים טובים ולשלום, אמן.

נא להתפלל לרפואת נכד רבינו הגה"ק זי"ע
הרה"ח ר' הילל דוב בן חנה דבורה הי"ו גאנץ
בתוך שאר חולי ישראל

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש היולאים ח"א עמ' ז')

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

א. ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו.

פירש רש"י, נצטרע והיה שוחט תינוקות ישראל ורוחץ בדמם. ויש להבין, אם כן למה כתיב 'מן העבודה', הרי ליה למיכתב שזעקו על שחיתת התינוקות.

ונראה לתרץ, דהנה על הפסוק, 'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא', דרשו חז"ל (הובא ברש"י להלן ו, טז), שכל זמן שאחד מן השבטים קיים לא היה השעבוד. ולפי זה נמצא שלא היה השעבוד אלא קצת יותר ממאה שנה (ראה בפירוש הרא"ש שם), והרי בכרית בין הבתרים נגזר 'ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה'. ועל כן בין הפסוק 'וימת יוסף וכל אחיו' וגו' לבין הפסוק 'ויקם מלך חדש', נכתב 'ובני ישראל פרו וישרצו וירבו', כדי לבאר את הטעם שלא היה השעבוד ארבע מאות שנה, כי ריבוי הבנים השלים. דהיינו שעשה להם הקב"ה נס, שיולדו ששה בכרס אחד, כדי שסכום האנשים שמדרך העולם להיוולד במשך ת' שנים, למשל מאה אלפים או יותר, יולדו תוך תקופה קצרה יותר. וזו כוונת דברי המפרשים, שריבוי הבנים וקושי השעבוד השלימו את הזמן.

ולפי כל זה יבואר, דבני ישראל היו יודעים שהגזירה היתה 'ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה', וקבלו הגזירה באהבה. וכיון שראו שנעשה להם נס, להוליד ששה בכרס אחד, הבינו שבאמת יחיש הקב"ה את קץ גאולתם, כי ריבוי העם ישלים לת' שנה. אך כאשר ראו שמלך מצרים שוחט התינוקות, ולא יהיה ריבוי עם, ויהיו צריכים לעבודה ועינו במשך ארבע מאות שנים, לכן כתיב 'ויאנחו בני ישראל מן העבודה' דייקא, על כך שהשעבוד עתיד להימשך עוד זמן רב.

ב. ויהי בדרך במלון ויפגשו ה' ויבקש המיתו.

איתא בגמרא (נדרים לא:; הובא בפירוש"י כאן), רבי יהושע בן קרחה אומר, גדולה מילה, שכל זכיות שעשה משה רבינו לא עמדו לו כשנדרשל מן המילה, שנאמר 'ויפגשו ה' ויבקש המיתו'. אמר רבי, ח"ו שמושה רבינו נדרשל מן המילה. אלא כך אמר, אמול ואצא, סכנה היא, שנאמר 'ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים' וגו'. אמול ואשהא שלושה ימים, הקב"ה אמר לי, 'לך שוב מצרים'. אלא מפני מה נענש משה, מפני שנתעסק במלון תחילה, שנאמר 'ויהי בדרך במלון'. ופירש רש"י (שם לב.), מפני שנתעסק במלון תחילה - ואח"כ במילה, והיה לו להתעסק במילה תחילה. ואותו מלון סמוך למצרים, דלא היה סכנה. ואותו התינוק לא היה באותה שעה אלא בן שמונה ימים, עכ"ל.

ורבים תמהו על פירושו, היאך אמר משה, אמול ואצא וכו', הלא עדיין לא היה בן שמונת ימים. ואם היה בן ח' ימים בצאתם ממדין, אם כן בהיותם במלון כבר היתה זו מילה שלא בזמנה, ואין מלין אם יש קצת מיחוש.

ולפום הריטא יש ליישב, שהדרך ממדין עד המלון לא היתה אלא רק מהלך יום אחד. ושפיר קאמר, "אמול ואצא, סכנה היא", כי היה זה ביום השמיני, וסבר דמוטב לעבור על "זריזין מקדימין", ולדחות את המילה לכשיגיעו למלון. ובבואו למלון סבר משה, שיהיה לו שהות למול אחר ההתעסקות במלון. ולא היה נענש על שלא הזדרזו עתה למצוה, אלא שכלפי שמיא היה גליא, שאם יגמור את ההתעסקות במלון, כבר לא תהיה שהות למול, ויעבור זמנו.

וזו כוונת רש"י, ואותו התינוק לא היה באותה שעה אלא בן שמונה ימים. פירוש, שאם תעבור "אותה שעה" כבר לא יהיה בן ח' ימים, כי סמוך לערב היה. וקל להבין, כי דברים נכונים הם.

בשבת קודש יחול יום היארצייט של הרבנית מרת חיילא ע"ה בת הג"ר דב בער רייכלס זצ"ל א"ח הג"ר בנימין וואלף רייכלס זצ"ל מח"ס "דברי התענוגים", הורי הרבנית מרת היצל ע"ה א"ח רבינו הלל הזקן מאייבשיץ זצ"ל, אבי רבי אליעזר זצ"ל אבי רבינו הגה"ק זצ"ל. נא ללמוד ולהתפלל לטובת נשמתה, ויה"ר שיהיו מליצי יושר עלינו ועל כל ישראל, אמן.

ברכת מזל טוב

לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ר' ברוך שטיינמץ הי"ו (בן הרה"ח ר' יהודה ארי' ז"ל ותבלחטי"א מרת ר. שטיינמץ תחי')
לרגל אירוסי הנכדה-הבת תחי' עב"ג החתן חיים מאיר ני"ו בן הרה"ח ר' משה יואב אדלר הי"ו
יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם,
ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים

נא לשלוח בקשה לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.